

Tips spelend leren kern start

In september 2016 schreven de leerkrachten van de Molenwiek Dalton uit Haarlem het artikel 'Elementen van spelend leren voortzetten in groep 3'. Het artikel beschrijft de manier waarop deze leerkrachten de werkwijze van groep 3 laten aansluiten bij die van groep 1-2. Hierbij maken zij gebruik van de vaardigheden die de kleuters in groep 1 en 2 hebben opgedaan. In de beschreven werkwijze worden zittend en spelend leren afgewisseld. Eén van de onderdelen van hun werkwijze is het keuzewerk dat tijdens de inloop, na de verwerking van de leesles in de ochtend of tijdens een spelcircuit in de middag ingezet kan worden. Tijdens keuzewerk kiezen kinderen individueel of met een maatje, via een planbord, voor een bepaalde opdracht op het gebied van lezen, spellen of schrijven. Tijdens deze opdrachten zijn de kinderen handelend, ontdekkend of samenwerkend bezig. Zo oefenen zij op een gevarieerde manier de vaardigheden die in de leeslessen van de kern al aan bod zijn geweest.

Josée Warnaar

In de serie *Tips spelend leren voor kern Start t/m kern afsluiting* worden opdrachten beschreven die leerkrachten in het keuzewerk voor hun klas kunnen opnemen op het gebied van lezen, spellen en creatief schrijven.

Deze tips voor keuzewerk bestaan uit opdrachten bij enkele standaard materialen (lettertafel, letterhotel, magnetische letterdoos) die elke kern van een andere inhoud worden voorzien, passend bij de nieuwe letterkennis. Daarnaast worden er bij elke kern ook enkele specifieke opdrachten beschreven.

Hoe organiseer je keuzewerk?

Om keuzewerk efficiënt en zo leerkrachtvrij mogelijk te laten verlopen, is een goede voorbereiding essentieel. Denk hierbij aan de inrichting van het lokaal, het gebruik van een planbord en de wijze waarop de kinderen geïnstrueerd worden.

Tips voor de inrichting van het lokaal

- *Werkshops en groepstafels:* Zorg voor werkshops met krukjes langs de wanden van het lokaal. Indien er ruimte is kunnen ook extra groepstafels worden ingezet. Op de werkshops of groepstafels worden de materialen voor de diverse opdrachten uitnodigend klaar gezet. Voordeel hiervan is, dat

kinderen een werkje dat nog niet af is kunnen laten liggen tot dat ze weer tijd hebben om het af te maken.

- *Werkkaartjes:* Maak voor ieder kind een gelamineerd naamkaartje (8x6 cm). Kinderen leggen dit kaartje bij hun werkje zodat de leerkracht en andere kinderen kunnen zien dat dit kind nog verder wil werken aan deze opdracht.
- *Planbord:* Een planbord met foto's van de diverse keuzewerkopdrachten en naamkaartjes van de kinderen is onmisbaar voor de organisatie van het keuzewerk. Het planbord is deels leerkrachtgestuurd, deels kindgestuurd te gebruiken. Veel leerkrachten plannen voor de volgende dag het werk dat zij de kinderen graag willen laten doen door de naamkaartjes

van de kinderen onder de betreffende werkjes te hangen. De kinderen starten met de aangegeven opdracht, daarna mogen ze vrij doorkiezen. Natuurlijk kunnen de kinderen ook direct vrij kiezen.

Instructie van de diverse opdrachten

Keuzewerk bestaat voor een deel uit opdrachten die in elke kern terugkomen en waar alleen de inhoud van verandert. Instructie is na kern start niet meer nodig. Er zijn in elke kern ook enkele nieuwe keuzeopdrachten. Maak van die opdrachten een foto en print die op de helft van een A4tje. Hang deze A4tjes naast het planbord. Instrueer bij de start van een nieuwe kern een nieuw werkje aan één kind. Als het kind dit goed begrijpt, mag het zijn naam onder de foto van het werkje schrijven. Kinderen die dit werkje ook kiezen vragen of dit kind hen even wil uitleggen wat de bedoeling is. Daarna mag ook dit kind zijn naam onder de foto zetten.

Standaard onderdelen van het keuzewerk:

Lettertafel, letterhotel en magnetische letterdoos.

Lettertafel

Doel: Auditieve analyse en letterkennis oefenen.

Jonge kinderen vinden het werken met voorwerpjes en afbeeldingen heel motiverend. Op de lettertafel staat dan ook een mand met allerlei voorwerpen en een bak met kaarten met allerlei eenduidige afbeeldingen. Met de lettertafel kunnen twee opdrachten gedaan worden:

Opdracht 1 - Samenwerkingsopdracht uitluisteren letters

Nodig:

- Een bakje met de geleerde letters
- Twee sorteerbakjes, in elk bakje ligt een klemmetje.
- Een mandje met voorwerpjes
- Een bakje met eenduidige afbeeldingen op briefkaart formaat
- Een foto van dit werkje voor op het planbord.

Werkwijze:

- Twee kinderen werken samen aan de sorteeropdrachten.
  - Zij kiezen ieder een letter en maken die vast aan het sorteerdoosje.
  - Zij zoeken vervolgens ieder 8 voorwerpjes of plaatjes waar de gekozen letter in voorkomt.
  - Daarna wisselen zij hun doosje en bepalen ze of er in alle voorwerpjes de gekozen letter wordt gehoord.
- Door deze activiteit wordt er in korte tijd veel geoefend met letterkennis en het uitluisteren van letters in woorden. Het samenwerken levert veel plezier op en is effectief.

Zodra er letters aangeboden zijn die auditief of visueel veel op elkaar lijken (m/n, e/ee, ui/eu, b/p) kan de lettertafel aangevuld worden met sorteeropdrachten.

Opdracht 2 - Sorteeropdracht voor twee auditief- of visueel op elkaar gelijkende letters

Nodig:

- Een mandje met 16 voorwerpjes en/of afbeeldingen van de letters die gesorteerd moeten worden (8 van elke letter). Neem letters die auditief en/of visueel veel op elkaar lijken, bijvoorbeeld: o-oo, aa-a, w-v, p-b, ui-eu etc.
- Twee sorteerbakjes, de betreffende letters zijn met een klemmetje bevestigd.

Werkwijze:

- Het kind bevestigt de letterkaartjes van de opdrachtkaart aan de sorteerbakjes en luistert in welk doosje de voorwerpjes of kaarten gesorteerd moeten worden.
- Deze opdracht kan individueel of in tweetallen gedaan worden.

Letterhotel

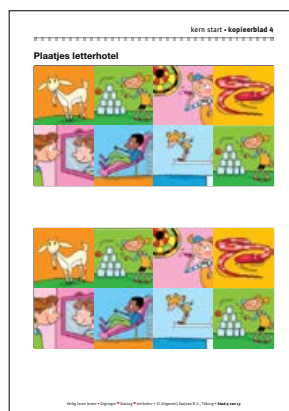
Doel: Woorden (en later zinnen) samenstellen met de geleerde letters.

Het letterhotel is een gouwe ouwe en wordt al door veel leerkrachten ingezet. Het letterhotel is een waardevol onderdeel van het keuzewerk. Voor het letterhotel kan een ladenkastje voor schroeven en moeren gebruikt worden (zie foto). In het letterhotel is plaats voor stapeltjes van de 34 letters die in kern start tot kern zes geleerd worden. Het letterhotel is ideaal om spelopdrachten mee uit te voeren. De kinderen plakken woorden bij plaatjes van woorden samengesteld uit de geleerde letters. Het letterhotel kan ook gebruikt worden voor het maken van opschriften bij de themamuur en het maken van rijmpjes of zinnen in latere kernen. In de tips voor spelend leren worden bij elke kern twee plaatjesbladen geleverd: één voor de maanaanpak en één voor de zonaanpak. Het plaatjesblad voor de maanaanpak bevat plaatjes van woorden die ingezet kunnen worden nadat het derde woord van een kern aangeboden is. Bij het letterhotel liggen boekjes gemaakt van 4 stroken in de kleur van de kern. Omdat in kern start nog geen onderscheid gemaakt wordt in de maan- en zonaanpak staan er op kopieerblad 7 alleen plaatjes voor de maanaanpak. De kinderen plakken op elke bladzijde van dit boekje links een plaatje en maken er met de letters van het letterhotel het juiste woord bij. In de afronding van de les kunnen de kinderen hun boek voorlezen. Daarna mag het boek natuurlijk mee naar huis en kan het ook daar voorgelezen worden.

Nodig:

- Een ladenkastje met minimaal 34 laadjes
- Bevestig de letters van kopieerblad 1 op de laadjes.
- Vul de laadjes met een flinke stapel van de betreffende letter. Print hiervoor de kopieerbladen 2 en 3. Laat de letters uitknippen of lossnijden door hulpouders.
- Laat boekjes van 4 stroken maken (minimum afmeting stroken: 25x10 cm) in de kleur van kern start: oranje.
- Print de plaatjes (kopieerblad 4) en leg deze met de boekjes, lijms stiften en scharen klaar op de werkschap waar het letterhotel op staat.
- Een foto van dit werkje voor op het planbord.

kopieerblad 4

Magnetische letterdoos

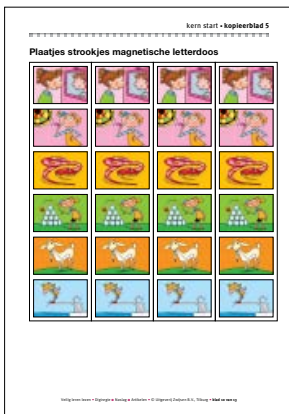
Doel: Woorden (en later zinnen en verhaaltjes) samenstellen met de geleerde letters.

De magnetische letterdoos biedt veel mogelijkheden voor spellen en creatief schrijven. Uiteenlopende opdrachtstroken kunnen met magnetisch plakband links op de magnetische letterdoos bevestigd worden. Door deze opdrachten worden kinderen uitgedaagd om woorden, zinnen of verhaaltjes te maken. Het is zeer motiverend als de resultaten gekopieerd kunnen worden. De kinderen mogen in de afronding van de les hun resultaat voorlezen.

De opdrachtstroken voor kern start hebben als doel kinderen woorden te laten maken van de reeds geleerde letters. De opdrachtstroken kunnen pas gebruikt worden nadat de laatste letter van kern start aangeboden is. Kinderen met meer letterkennis kunnen al bij het begin van kern start aan de slag met de opdrachtstroken voor de zoonpak.

Nodig:

- Magnetische letterdozen
- Magnetisch plakband
- Een print van kopieerblad 5
- Knip de opdrachtstroken van de kopieerblad uit, lamineer ze en plak er een stukje magnetisch plakband achter. Bevestig ze links op de magnetische letterdoos.
- Een foto van dit werkje voor op het planbord.

kopieerblad 5

Opdrachten specifiek voor kern start

Rijmandjes

In kern start en kern 1 is rijmen nog een goede oefening ter ondersteuning van de auditieve analyse. Met de rijmandjes kunnen de kinderen deze vaardigheid oefenen.

Nodig:

- 4 mandjes
- Rijmende voorwerpjes, in onderstaande lijst staan voorbeelden genoemd.
- Een foto van dit werkje voor op het planbord.

Voorbeelden van rijmende voorwerpjes:

krans - gans
bril - krokodil
mand - tand
want - krant
doek - boek
sok - klok
sok - blok
muis - huis
muis - buis
huis - buis
laars - kaars
dop - pop
stift - schrift
doos - roos

noot - boot
auto - foto
wol - tol
wol - trol
tol - trol
mes - fles
zes - fles
steen - speen
been - steen
beer - veer
tas - glas
kikker - knikker
stekker - wekker

Werkwijze:

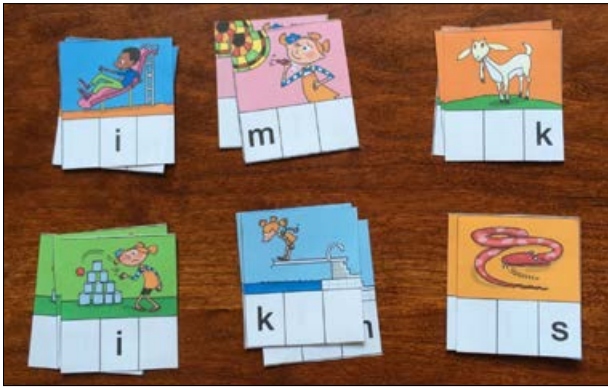
- De voorwerpjes worden op een rij gelegd.
- Het eerste voorwerpje wordt gepakt en benoemd.
- Door van links naar rechts de voorwerpjes te benoemen wordt het rijmende voorwerpje gezocht.

Drietal

Voor sommige kinderen is het in deze fase van het leren lezen nog moeilijk om de juiste klankpositie van de letters van een woord te bepalen. Drietal is een spel dat kinderen hierbij op weg helpt en is daarom in deze fase van het lezen bijzonder nuttig. Drietal bestaat uit 24 kaartjes die de letters van 8 drieletter woorden bevatten. Op elk letterkaartje staat ook een afbeelding. Er zijn bijvoorbeeld drie kaartjes met een afbeelding van kaas. Op elk van de kaartjes met de afbeelding kaas staat één van de letters van het woord kaas.

Bij de start van het spel worden de kaartjes geschud.

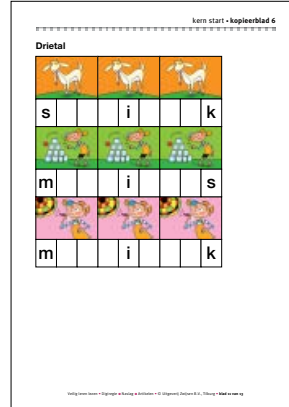
Daarna worden er stapeltjes gemaakt van kaartjes met dezelfde afbeelding.

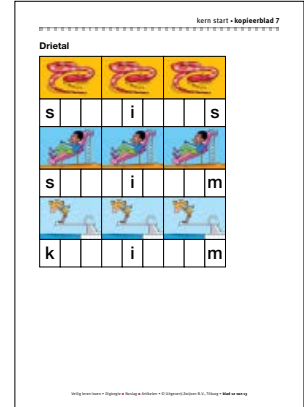
Vervolgens probeert het kind de kaartjes zo te leggen dat het juiste woord ontstaat. Hiermee wordt de analyse vaardigheid vereenvoudigd omdat de keuze van de letters beperkt is. Drietal kan ingezet worden als de laatste letter van kern start aangeboden is.

Voorbereiding:

- Kopieer de kopieerbladen 6 en 7 op stevig wit of geel papier.
- Knip de kaartjes uit en lamineer ze.
- Stop de kaartjes in een doosje.

kopieerblad 6

kopieerblad 7

Digiregie/Naslag

- Artikel 'Elementen van spelend leren voortzetten in groep 3', geschreven door Olga Hock, José van Eeden, Petra Bindels, Josée Warnaar

Letters om de laadjes van het letterhotel mee te etiketteren

b	d	f	g	h
j	k	l	m	n
p	r	s	t	v
w	z	q	x	c
a	e	i	o	u
aa	ee	oo	uu	
oe	ie	ui	eu	y
ij	ei	ou	au	

Letters voor de vulling van de letterflat (1)

b —	d —	f —	g —
h —	j —	k —	l —
m —	n —	p —	r —
s —	t —	v —	w —
z —	a —	o —	i —

Letters voor de vulling van de letterflat (2)

e	u	ij	ie
oe	eu	ui	ou
aa	ee	uu	oo
c	q	y	x
au	ei		

Plaatjes letterhotel

Plaatjes strookjes magnetische letterdoos

Drietal

s			i			k		
m			i			s		
m			i			k		

Drietal

								
s			i					s
								
s			i					m
								
k			i					m